II

(Neleģislatīvi akti)

REGULAS

PADOMES REGULA (ES) 2020/2094

(2020. gada 14. decembris),

ar ko izveido Eiropas Savienības Atveseļošanas instrumentu ekonomikas atveseļošanas atbalstam pēc Covid-19 krīzes

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 122. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

(1) Lai ierobežotu Covid-19 izplatīšanos, ko Pasaules Veselības organizācija 2020. gada 11. martā pasludināja par pandēmiju, dalībvalstis ir pieņēmušas līdz šim nepieredzētu pasākumu kopumu.

(2) Nepieredzētie pasākumi, kas tika veikti, reaģējot uz Covid-19 izraisīto ārkārtas situāciju, kura ir ārpus dalībvalstu kontroles, ir radījuši būtiskus saimnieciskās darbības traucējumus, kas atspoguļojas krasā iekšzemes kopprodukta kritumā un būtiskā ietekmē uz nodarbinātību, sociālajiem apstākļiem, nabadzību un nevienlīdzību. Jo īpaši šie pasākumi ir radījuši traucējumus piegādes ķēdēs un ražošanā un izraisījuši cilvēku prombūtni no darba. Turklāt daudzu pakalpojumu sniegšana ir kļuvusi ļoti sarežģīta vai neiespējama. Vienlaikus ir samazinājies patērētāju pieprasījums. Daudzi uzņēmumi saskaras ar likviditātes trūkumu, un ir apdraudēta to maksātspēja, savukārt finanšu tirgi ir ļoti svārstīgi. Īpaši smagi skartas ir tādas svarīgas nozares kā ceļošana un tūrisms. Plašākā nozīmē šie pasākumi jau ir izraisījuši vai izraisīs daudzu uzņēmumu finansiālā stāvokļa būtisku pasliktināšanos Savienībā.

(3) Covid-19 izraisītā krīze ir strauji izplatījusies Savienībā un trešās valstīs. Paredzams, ka 2020. gadā izaugsme Savienībā strauji saruks. Pastāv risks, ka atveseļošana dažādās dalībvalstīs būs ļoti nevienmērīga, palielinot atšķirības starp valstu tautsaimniecībām. Dalībvalstu atšķirīgā fiskālā spēja sniegt finansiālu atbalstu tur, kur tas visvairāk nepieciešams ekonomikas atveseļošanai, un atšķirības dalībvalstu pasākumos apdraud vienoto tirgu, kā arī sociālo un teritoriālo kohēziju.

(4) Ekonomikas atveseļošanai ir vajadzīgs visaptverošs pasākumu kopums. Minētajiem pasākumiem nepieciešami milzīgi publisko un privāto investīciju resursi, lai Savienība stingri virzītos uz ilgtspējīgu un noturīgu ekonomikas atveseļošanos, radītu kvalitatīvas darbvietas, atbalstītu sociālo iekļaušanu un novērstu tūlītējo kaitējumu, ko radījusi Covid-19 krīze, vienlaikus atbalstot Savienības zaļās un digitālās prioritātes.

(5) Covid-19 izraisītajā ārkārtas situācijā, kas ir ārpus dalībvalstu kontroles, ir vajadzīga saskaņota un vienota pieeja Savienības līmenī. Lai novērstu turpmāku ekonomikas, nodarbinātības un sociālās kohēzijas pasliktināšanos un veicinātu ilgtspējīgu un noturīgu saimnieciskās darbības atveseļošanos, savstarpējas solidaritātes garā starp dalībvalstīm, jo īpaši tām dalībvalstīm, kas ir īpaši smagi skartas, būtu jāievieš ārkārtas un koordinēta ekonomiskā un sociālā atbalsta programma.

(6) Tā kā šī regula ir ārkārtas atbilde uz pagaidu rakstura, taču ārkārtējiem apstākļiem, saskaņā ar to nodrošinātais atbalsts būtu jādara pieejams tikai, lai risinātu Covid-19 krīzes ekonomiskās negatīvās sekas vai tūlītējas finansējuma vajadzības nolūkā novērst Covid-19 krīzes atkārtošanos.

(7) Instrumenta, kas izveidots ar šo regulu ("instruments"), atbalstam īpaši liela uzmanība būtu jāpievērš pasākumiem, kuru mērķis ir atjaunot darba tirgus un sociālo aizsardzību, kā arī veselības aprūpes sistēmas, dot jaunu sparu ilgtspējīgas izaugsmes un nodarbinātības potenciālam, lai stiprinātu kohēziju starp dalībvalstīm un atbalstītu to pārkārtošanos uz zaļo un digitālo ekonomiku, lai sniegtu atbalstu uzņēmumiem, kurus skārusi Covid-19 krīzes ietekme, jo īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem, kā arī atbalstam ieguldījumiem darbībās, kas ir būtiskas ilgtspējīgas izaugsmes stiprināšanai Savienībā, tostarp tiešām finanšu investīcijām uzņēmumos, pasākumiem pētniecībai un inovācijai, reaģējot uz Covid-19 krīzi, spēju veidošanai Savienības līmenī, lai uzlabotu turpmāko gatavību krīzēm, pūliņu turpināšanai, lai nodrošinātu taisnīgu pārkārtošanos uz klimatneitrālu ekonomiku, un atbalstam lauksaimniecībai un lauku attīstībai, lai mazinātu Covid-19 krīzes ietekmi.

(8) Lai nodrošinātu ilgtspējīgu un noturīgu ekonomikas atveseļošanos visā Savienībā un atvieglotu ekonomiskā atbalsta īstenošanu, ir jāizmanto daudzgadu finanšu shēmā ar Savienības programmām izveidotie izdevumu mehānismi. Atbalstu saskaņā ar šīm programmām sniedz neatmaksājama atbalsta, aizdevumu un budžeta garantiju nodrošinājuma veidā. Finanšu resursu iedalījumam būtu jāatspoguļo tas, cik lielā mērā minētās programmas spēj veicināt instrumenta mērķu sasniegšanu. Iemaksas minētajās programmās no šā instrumenta būtu jāveic ar nosacījumu, ka tiek stingri ievēroti instrumentā izklāstītie mērķi, kas ir saistīti ar atbalstu ekonomikas atveseļošanai pēc Covid-19 krīzes.

(9) Ņemot vērā finansējamo pasākumu raksturu, viena daļa no instrumentam pieejamajām summām būtu jāizmanto kā aizdevumus dalībvalstīm, savukārt otrai daļai no summām vajadzētu veidot ārējos piešķirtos ieņēmumus Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES, Euratom) 2018/1046 ([1]) ("Finanšu regula") 21. panta 5. punkta vajadzībām, un Savienībai tās būtu jāizmanto neatmaksājamajam atbalstam, atbalstam, izmantojot finanšu instrumentus vai budžeta garantiju nodrošinājumam un saistītiem izdevumiem. Šajā nolūkā kā daļu no šajā regulā paredzētajiem nepieciešamajiem pasākumiem ir lietderīgi ļaut Finanšu regulas 21. panta 5. punktu attiecināt uz ieņēmumu daļas, kas paredzēta ārkārtas un pagaidu pilnvarojumā, kurš paredzēts Padomes Lēmumā par Eiropas Savienības pašu resursu sistēmu, un ar ko atceļ Padomes Lēmumu 2014/335/ES, Euratom ([2]) ("Pašu resursu lēmums"), piešķiršanu saskaņā ar šo regulu kā pamataktu.

(10) Lai gan Finanšu regulas 12. panta 4. punkta c) apakšpunktu un 14. panta 3. punktu piemēro saistību un maksājumu apropriācijām, kas darītas pieejamas saistībā ar ārējiem piešķirtajiem ieņēmumiem saskaņā ar šo regulu, ņemot vērā dažāda veida atbalstam noteiktos termiņus, saistību apropriācijas, kas izriet no minētajiem ārējiem piešķirtajiem ieņēmumiem, nebūtu automātiski jāpārnes pēc attiecīgajiem beigu datumiem, izņemot saistību apropriācijas, kas vajadzīgas tehniskajai un administratīvajai palīdzībai, lai īstenotu instrumentā noteiktos pasākumus.

(11) Saistību apropriācijas, kas paredzētas neatmaksājamam atbalstam, būtu jādara pieejamas automātiski atļautās summas robežās. Likviditāte būtu jāpārvalda efektīvi, lai līdzekļi tiktu piesaistīti tikai tad, ja juridiskās saistības ir jāpilda, izmantojot attiecīgās maksājumu apropriācijas.

(12) Ņemot vērā to, cik svarīgi ir izmantot summas pirmajos instrumenta īstenošanas gados, ir lietderīgi pārskatīt instrumenta īstenošanā gūto progresu un saskaņā ar šo regulu piešķirto līdzekļu izlietojumu. Komisijai par to būtu jāsagatavo ziņojums līdz 2022. gada 31. oktobrim.

([1]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2018/1046 (2018. gada 18. jūlijs) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES un atceļ Regulu (ES, Euratom) Nr. 966/2012 (OV L 193, 30.7.2018., 1. lpp.).

([2]) Padomes Lēmums 2014/335/ES, Euratom (2014. gada 26. maijs) par Eiropas Savienības pašu resursu sistēmu (OV L 168, 7.6.2014., 105. lpp.).

(13) Līguma par Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības un Eiropas Atomenerģijas kopienas ([3]) ("Izstāšanās līgums") 135. panta 2. punktā paredzēts, ka grozījumi Lēmumā 2014/335/ES, Euratom, kas pieņemti Izstāšanās līguma spēkā stāšanās dienā vai pēc tās, neattiecas uz Apvienoto Karalisti, ja šie grozījumi ietekmē Apvienotās Karalistes finansiālās saistības. Atbalsts saskaņā ar šo regulu un attiecīgais Savienības pašu resursu maksimālās summas palielinājums ietekmētu Apvienotās Karalistes finansiālās saistības. Saskaņā ar Izstāšanās līguma 143. panta 1. punktu Apvienotās Karalistes saistības par tās daļu Savienības iespējamajās finanšu saistībās attiecas tikai uz tām Savienības iespējamām finanšu saistībām, kas izriet no finanšu operācijām, kuras Savienība uzņēmusies pirms Izstāšanās līguma spēkā stāšanās dienas. Jebkādas iespējamās Savienības finanšu saistības, kas izriet no atbalsta saskaņā ar šo regulu sekotu pēc Izstāšanās līguma spēkā stāšanās dienas. Tādēļ šī regula nebūtu jāpiemēro Apvienotajai Karalistei un tās teritorijā,

IR PIEŅĒMUSI ŠO REGULU.

1. pants

Priekšmets un darbības joma

1. Lai atbalstītu ekonomikas atveseļošanu pēc Covid-19 krīzes, ar šo regulu tiek izveidots Eiropas Savienības Atveseļošanas instruments ("instruments").

2. Ar šā instrumenta atbalstu un, lai risinātu Covid-19 krīzes negatīvās ekonomiskās sekas vai tūlītējas finansējuma vajadzības nolūkā novērst minētās krīzes atkārtošanos, jo īpaši finansē šādus pasākumus:

a) pasākumi, lai atjaunotu nodarbinātību un radītu jaunas darbvietas;

b) pasākumi reformu un investīciju veidā, lai atjaunotu ilgtspējīgas izaugsmes un nodarbinātības potenciālu nolūkā stiprināt kohēziju starp dalībvalstīm un palielināt to noturību;

c) pasākumi uzņēmumiem, kurus skārusi Covid-19 krīzes ekonomiskā ietekme, jo īpaši pasākumi mazo un vidējo uzņēmumu labā, kā arī atbalsts investīcijām darbībās, kas ir būtiskas ilgtspējīgas izaugsmes stiprināšanai Savienībā, tostarp tiešas finanšu investīcijas uzņēmumos;

d) pasākumi pētniecībai un inovācijai, reaģējot uz Covid-19 krīzi;

e) pasākumi, lai paaugstinātu Savienības gatavības krīzēm līmeni un nodrošinātu ātru un efektīvu Savienības reakciju liela mēroga ārkārtas situāciju gadījumā, tostarp tādi pasākumi kā būtisku preču un būtiska medicīniskā aprīkojuma krājumu veidošana un nepieciešamo infrastruktūru iegāde, kur mērķis ir ātri reaģēt krīzes situācijā;

f) pasākumi, lai nodrošinātu, ka Covid-19 krīze neapdraudēs taisnīgu pārkārtošanos uz klimatneitrālu ekonomiku;

g) pasākumi, lai novērstu Covid-19 krīzes ietekmi uz lauksaimniecību un lauku attīstību.

3. Šā panta 2. punktā minētos pasākumus veic saskaņā ar konkrētām Savienības programmām un saskaņā ar attiecīgajiem Savienības tiesību aktiem, ar kuriem paredz noteikumus attiecībā uz minētajām programmām, vienlaikus pilnībā ievērojot instrumenta mērķus. Minētie pasākumi ietver tehnisku un administratīvu palīdzību to īstenošanai.

2. pants

Instrumenta finansēšana un līdzekļu sadalījums

1. Instrumentu finansē līdz 750 000 miljoniem EUR 2018. gada cenās, pamatojoties uz Pašu resursu lēmuma 5. pantā noteikto pilnvarojumu.

Konkrētu Savienības programmu īstenošanas vajadzībām, pirmajā daļā minēto summu pielāgo balstoties uz fiksētu 2 % deflatoru gadā. Attiecībā uz saistību apropriācijām minēto deflatoru piemēro gada maksājumiem.

([3]) OV L 29, 31.1.2020., 7. lpp.

2. Summu, kas minēta 1. punktā, sadala šādi:

a) atbalstu līdz 384 400 miljoniem EUR 2018. gada cenās neatmaksājama atbalsta un atmaksājama atbalsta veidā, izmantojot finanšu instrumentus, sadala šādi:

   i) summu līdz 47 500 miljoniem EUR 2018. gada cenās 2014.–2020. gada daudzgadu finanšu shēmas struktūrprogrammām un kohēzijas programmām, kas pastiprinātas līdz 2022. gadam, tostarp atbalstam, izmantojot finanšu instrumentus;

   ii) summu līdz 312 500 miljoniem EUR 2018. gada cenās programmai, ar ko finansē atveseļošanu un ekonomisko un sociālo noturību, atbalstot reformas un investīcijas;

   iii) summu līdz 1 900 miljoniem EUR 2018. gada cenās ar civilās aizsardzības jautājumiem saistītām programmām;

   iv) summu līdz 5 000 miljoniem EUR 2018. gada cenās programmām, kas saistītas ar pētniecību un inovāciju, tostarp atbalstam, izmantojot finanšu instrumentus;

   v) summu līdz 10 000 miljoniem EUR 2018. gada cenās programmām, kas atbalsta teritorijas, tām pārkārtojoties uz klimatneitrālu ekonomiku;

   vi) summu līdz 7 500 miljoniem EUR 2018. gada cenās lauku apvidu attīstībai;

b) summu līdz 360 000 miljoniem EUR 2018. gada cenās kā aizdevumus dalībvalstīm programmai, ar ko finansē atveseļošanos un ekonomisko un sociālo noturību, atbalstot reformas un investīcijas;

c) summu līdz 5 600 miljoniem EUR 2018. gada cenās, lai nodrošinātu budžeta garantijas un saistītos izdevumus programmām, kuru mērķis ir atbalstīt investīciju operācijas Savienības iekšpolitikas jomā.

3. pants

Budžeta izpildes noteikumi

1. Finanšu regulas 21. panta 5. punkta nolūkos summa 384 400 miljonu EUR apmērā 2018. gada cenās no šīs regulas 2. panta 1. punktā minētajām summām veido ārējos piešķirtos ieņēmumus Savienības programmās, kas minētas šīs regulas 2. panta 2. punkta a) apakšpunktā, un summa 5 600 miljonu EUR apmērā 2018. gada cenās no minētās summas veido ārējos piešķirtos ieņēmumus Savienības programmās, kuras minētas šīs regulas 2. panta 2. punkta c) apakšpunktā.

2. Summu 360 000 miljonu EUR apmērā 2018. gada cenās no2. panta 1. punktā minētās summas, izmanto kā aizdevumus dalībvalstīm saskaņā ar Savienības programmām, kuras minētas 2. panta 2. punkta b) apakšpunktā.

3. Saistību apropriācijas, kas sedz 2. panta 2. punkta a) un c) apakšpunktā minēto atbalstu Savienības programmām, dara automātiski pieejamas minētajos punktos attiecīgi paredzēto summu apmērā no dienas, kad stājas spēkā Pašu resursu lēmums, kurā noteikts šīs regulas 2. panta 1. punktā minētais pilnvarojums.

4. Juridiskās saistības, kas rada izdevumus 2. panta 2. punkta a) apakšpunktā un attiecīgā gadījumā 2. panta 2. punkta c) apakšpunktā minētajam atbalstam, Komisija vai tās izpildaģentūras uzņemas līdz 2023. gada 31. decembrim. Juridiskās saistības vismaz 60 % apmērā no 2. panta 2. punkta a) apakšpunktā minētās summas uzņemas līdz 2022. gada 31. decembrim.

5. Lēmumi par 2. panta 2. punkta b) apakšpunkta minēto aizdevumu piešķiršanu tiek pieņemti līdz 2023. gada 31. decembrim.

6. Savienības budžeta garantijas, kas nepārsniedz summu, kura saskaņā ar attiecīgo uzkrājumu likmi, kas noteikta attiecīgajos pamataktos, atbilst to budžeta garantiju nodrošinājumam, kuras minētas 2. panta 2. punkta c) apakšpunktā, atkarībā no atbalstīto finansēšanas un investīciju operāciju riska profiliem, piešķir tikai to operāciju atbalstam, ko partneri ir apstiprinājuši līdz 2023. gada 31. decembrim. Attiecīgajos budžeta garantijas nolīgumos paredz noteikumus, kas nosaka, ka finanšu operācijas, kuras atbilst vismaz 60 % no minēto budžeta garantiju summas, partneriem ir jāapstiprina līdz 2022. gada 31. decembrim. Ja budžeta garantiju nodrošinājumu izmanto neatmaksājamam atbalstam, kas saistīts ar 2. panta 2. punkta c) apakšpunktā minētajām investīciju operācijām, Komisija uzņemas attiecīgās juridiskās saistības līdz 2023. gada 31. decembrim.

7. Šā panta 4.–6. punktu nepiemēro 1. panta 3. punktā minētajai tehniskajai un administratīvajai palīdzībai.

8. Izmaksas, kas saistītas ar tehnisko un administratīvo palīdzību instrumenta īstenošanā, piemēram, sagatavošanas, pārraudzības, kontroles, revīzijas un izvērtēšanas darbībām, tostarp korporatīvajām informācijas tehnoloģiju sistēmām šīs regulas nolūkā, finansē no Savienības budžeta.

9. Maksājumus, kas saistīti ar uzņemtajām juridiskajām saistībām, pieņemtajiem lēmumiem un noteikumiem attiecībā uz finanšu operācijām, kas apstiprināti saskaņā ar šā panta 4.–6. punktu, veic līdz 2026. gada 31. decembrim, izņemot 1. panta 3. punktā minēto tehnisko un administratīvo palīdzību, un gadījumus, kad izņēmuma kārtā, lai gan juridiskās saistības ir uzņemtas, lēmums ir pieņemts vai operācija ir apstiprināta saskaņā ar nosacījumiem, kas atbilst šajā punktā piemērojamajam termiņam, maksājumi pēc 2026. gada ir nepieciešami, lai Savienība varētu izpildīt savas saistības pret trešām personām, tostarp tās, kas izriet no galīga sprieduma pret Savienību.

4. pants

Ziņošana

Komisija līdz 2022. gada 31. oktobrim iesniedz Padomei ziņojumu par instrumenta īstenošanā gūto progresu un saskaņā ar 2. panta 2. punktu piešķirto līdzekļu izlietojumu.

5. pants

Piemērojamība

1. Šo regulu nepiemēro Apvienotajai Karalistei un Apvienotajā Karalistē.

2. Atsauces uz "dalībvalstīm" šajā regulā neietver Apvienoto Karalisti.

6. pants

Stāšanās spēkā

Šī regula stājas spēkā nākamajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē, 2020. gada 14. decembrī

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
M. ROTH